

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Marika Puusa

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Marika Puusa	Lakimies	0295 209 218	marika.puusa@valvira.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimitilimessä

Vastaajien määrä: 1

03.02.2016

5. Toimielimen nimi

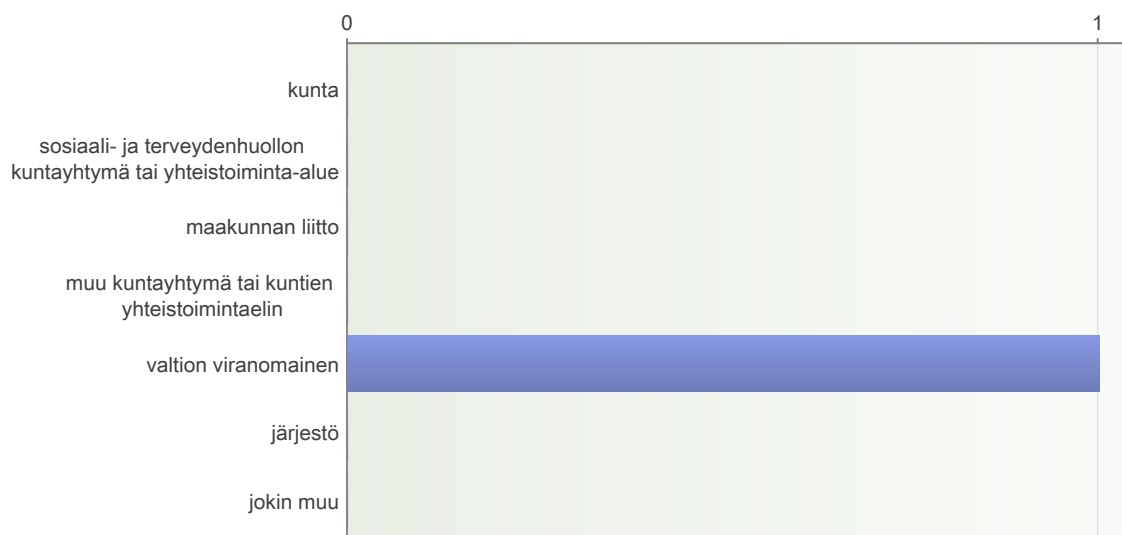
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Valviran johtoryhmä

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Ei vastauksia.

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

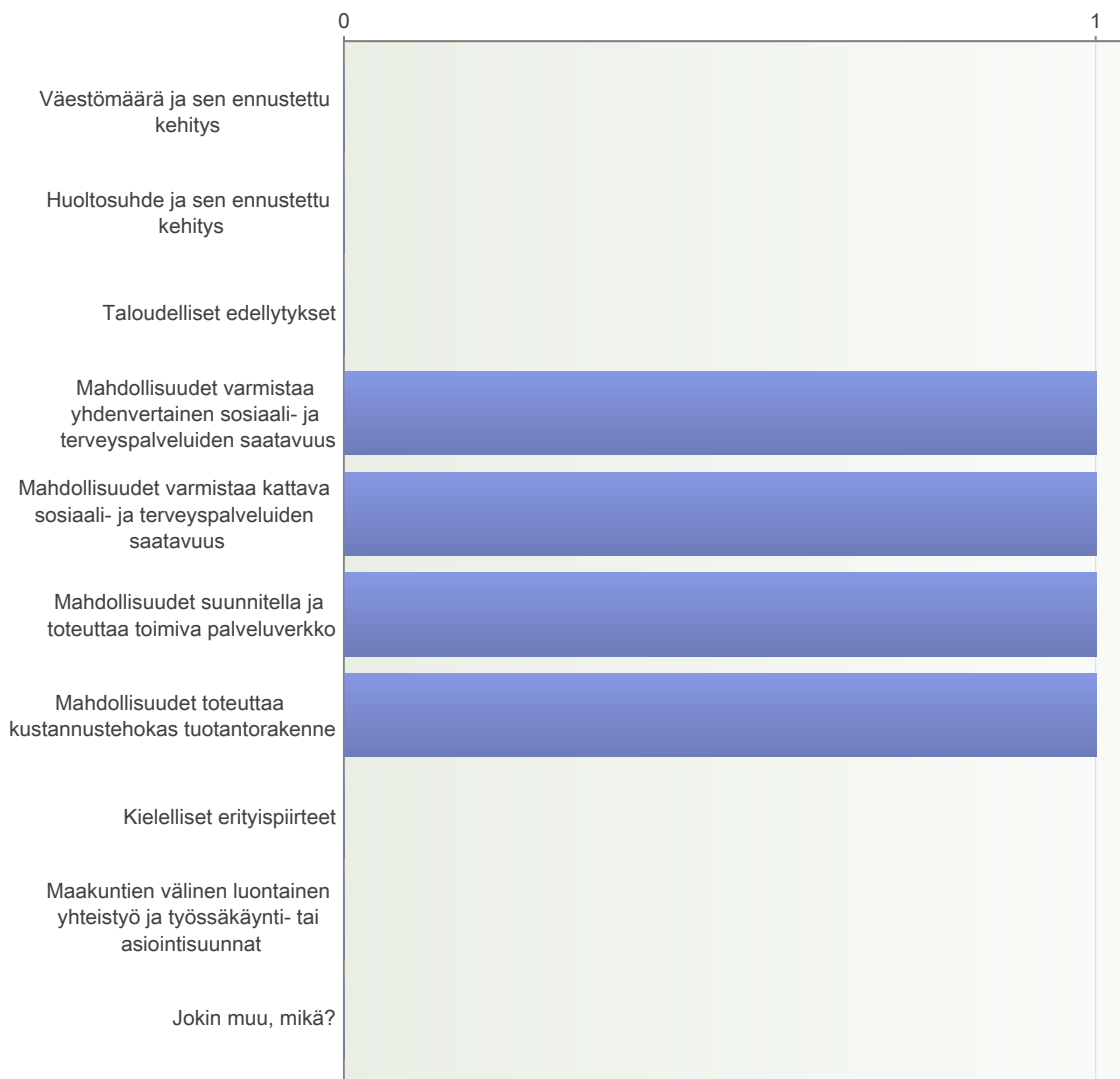
Vastaajien määrä: 1

- Valvira ei pidä 15 sote-alueen ratkaisua palveluiden tehokkuuden kannalta parhaana mahdollisena. 15 alueen jaossa osan alueista väestömäärä jää liian pieneksi, jotta päästäisiin kustannustehokkaaseen palvelurakenteeseen. Esimerkiksi terveydenhuollossa on paljon palvelualoja, joiden osalta on välttämätöntä, että palvelut keskitetään vain muutamalle (1-5:lle) alueelle. Suomen kokoisessa maassa esimerkiksi kaikkien lääketieteen erikoisalojen osaamista ei riitä viidelletoista alueelle, eikä laadukkaan palvelun järjestämisen edellyttämää osaamista ole mahdollista hajauttaa kaikille itsehallintoalueille. Kaikkien erityispalveluiden järjestäminen näin monella alueella ei myöskään ole kustannusten kannalta tarkoituksenmukaista ja tehokasta.

Valvira toteaa, että koska aluemäärä tehdyssä ratkaisussa on selvästi aluehallintovirastojen määrää suurempi, eivät aluehallintovirastot enää edusta samalla tavalla paikallistuntemusta. Valvira katsoo, että näin monen sote-alueen mallissa yksi STM:n hallinnonalan sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta vastaava keskusvirasto kykenisi parhaiten turvamaan väestön ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisuuden, esimerkiksi palvelujen saatavuuden ja laadun osalta, sekä ratkaisujen yhdenmukaisuuden.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Ei vastauksia.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Ei vastauksia.

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Itsehallintoalueille siirrettäviä tehtäviä koskien Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt näkemyksensä Valtiovarainministeriöön 18.12.2015 toimittamassaan kirjeessä. Valvira kannattaa pääsääntöisesti tässä kirjeessä esitettyjä näkemyksiä. Kaikki kirjeessä esitetyt näkemykset eivät koske Valviran toimialaa. Valvira esittää kuitenkin seuraavat tarkennukset STM:n ehdotuksiin koskien ympäristöterveydenhuoltoa ja alkoholihallintoa:

Ympäristöterveydenhuollon osalta Valvira kannattaa valvontatehtävien siirtämistä itsehallintoalueille. Valvonnan ohjauksen resurssit tulisi kuitenkin keskittää Valviraan / STM:n hallinnonalan ohjaus- ja valvontavirastoon. Tämä tarkoittaisi terveydensuojelun ja tupakkalain valvonnan ohjaukseen liittyvien tehtävien osalta 9 henkilötyövuotta.

Alkoholihallinnon osalta Valvira pitää STM:n esittämän itsehallintoalueille keskittämisen sijaan yhtä hyvänä vaihtoehtona alkoholihallinnon tehtävien keskittämistä Valviraan / STM:n hallinnonalan ohjaus- ja valvontavirastoon. Jos lupia koskevat tehtävät aluehallintovirastoista (47 htv) keskitettäisiin, mahdollistaisi tämä ohjaustehtävän keventämisen ja säästäisi siten resursseja. Lisäksi Valvira katsoo, että esimerkiksi alkoholilain kokonaisuudistukseen ja norminpurkuun liittyvien uudistusten hoitaminen ja hallinnon yleinen keventäminen on helpompaa keskusvirastotasolla. Valvira esittää kuitenkin, että vaikka alkoholihallinnon lupatehtävät keskitettäisiin alueiden sijaan Valviraan (tai STM:n hallinnonalan ohjaus- ja valvontavirastoon), tulisivat ehkäisevää päihdetyötä koskevat tehtävät alueiden hoidettavaksi.

Lisäksi Valvira toteaa, että tehtävien siirrossa itsehallintoalueille on huomioitava ensisijassa viranomaisten välisen työnjaon selkeys ja päällekkäisyyksien poistaminen. Esimerkiksi Valviran omalla toimialalla päällekkäisyyksiä on runsaasti Valviran, aluehallintovirastojen ja kuntien tehtävissä. Valvira on 18.8.2015 antanut oman norminpurkuehdotuksia koskevaan muistionsa, jossa on otettu myös työnjaon päällekkäisyyksiin kantaa ja esitetty erilaisia viranomaisten välistä työnjakoa selkeyttäviä ehdotuksia, mm. edelläkin mainittujen ympäristöterveydenhuoltoon ja alkoholihallintoon liittyvien ehdotusten lisäksi koskien esimerkiksi alueellisten kehittämistehtävien organisointia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontatehtävien järjestelyä. Muistiossa Valvira on myös todennut käyvänsä läpi oman ohjeistuksensa syyskuu 2016 loppuun mennessä. Tämä ohjeistuksen karsiminen on kuitenkin toteutettu muistiossa esitettyä pikaisemmalla aikataululla ja se on

valmistunut jo joulukuun 2015 alussa. Valvira on tässä yhteydessä käynyt läpi kaikki omat ohjeensa, linjauksensa ja kannanottonsa.

Kyseinen muistio löytyy Valviran internetsivuilta:

http://www.valvira.fi/documents/14444/481802/Muistio_Valviran+ehdotukset_normienpurku_18082015.pdf/73193985-67e1-4f08-90f9-e87b333dee78

STM on edellä mainitussa kirjeessään esittänyt myös sosiaalialan osaamiskeskusten siirtoa itsehallintoalueille. Kuten STM:kin toteaa, ovat osaamiskeskukset tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisrakennetta. Valvira kannattaa STM:n ehdotusta osaamiskeskusten siirrosta.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- STM on edellä mainitussa 18.12.2015 VM:öön toimittamassaan kirjeessä ottanut kantaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin kysymyksiin. Valvira kannattaa tässä esitettyä kuntien ja itsehallintoalueiden tehtäväjakoja. Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä jäisi siis jatkossakin kunnille. Strategiset raamit kuntien tätä koskevalle toiminnalle tulisi kuitenkin tulla itsehallintoalueilta. Kunnille jäisi siis vastuu käytännön operatiivisesta työstä.

Valvira katsoo, että yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhtymäpinnoilla tulisi kehittää. Esimerkiksi koulutoimi, varhaiskasvatus, neuvolatoiminta, liikuntatoimi sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraation yhtymäpintoja. Tätä koskevat yhteistyövelvoitteet tulisi kirjata lakiin. Toimiva yhteistyö edellyttää kuitenkin ensisijassa tiivistä käytännön yhteistyötä, sillä itsehallintoalueiden myötä kunta toimijana ei kuitenkaan poistu kentältä. Pelkkä yhteistyötä koskeva laintasoinen määräys ei siis riitä.

Lisäksi Valvira toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös muilla mahdollisesti itsehallintoalueille siirtyvillä tehtävillä voi olla yhteys tätä koskeviin kysymyksiin. Esimerkiksi ympäristöterveydenhuoltoon liittyen tiloja koskevilla ratkaisulla on selvä kytkeä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Itsehallintoalueiden ohjausjärjestelmä on rakennettava ottaen huomioon myös kuntakohtainen tiedontarve. Kuntien hyvinvoinnin edistämistyö (ml. kuntien hyvinvointikertomukset) edellyttää, että asukkaiden hyvinvointia ja palveluntarvetta sekä palvelujen käyttöä ja tarjontaa (laatu, saatavuus jne.) koskevat tiedot on saatavilla myös kuntakohtaisina, ja että kunnat voivat toimintansa suunnittelussa täydentää itsehallintoalueen ohjausjärjestelmän tietoja omilla tiedoillaan

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveystalouden valvontaviraston työn perimmäisenä tavoitteena on turvata ihmisten perusoikeuksien toteutuminen. Tähän kuuluvat muun muassa oikeus sosiaali- ja terveystalouteen, asiakas- ja potilasturvallisuudesta huolehtiminen sekä kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistaminen. Näiden toteutuminen myös tulevaisuudessa taataan parhaiten yksiparhaisella ja keskitetyllä sosiaali- ja terveystalouden valtionhallinnon ratkaisulla. Sosiaali- ja terveydenhuoltoala vaativat niin suurta erityisasiantuntemusta, ettei hajautettu hallinto pysty turvaamaan edellä mainittuja oikeuksia riittävällä tasolla. Valvira pitää tärkeänä erityisesti perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuusperiaatteen huomioimista valmistelun kaikissa vaiheissa. Yhdenvertaisuuden turvaaminen on yksi keskeisimpiä seikkoja uudistuksen onnistumisessa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden yksilön asemaan keskeisesti vaikuttavien palveluiden osalta. Lisäksi Valvira pitää erittäin tärkeänä perustuslain 14 §:n takaaman kansalaisten vaikuttamis- ja osallistumisoikeuksien riittävää turvaamista.

Valvira katsoo myös, ettei palveluiden sisältöä koskevia kysymyksiä voida tässä vaiheessa täysin ohittaa. Jo alueita muodostettaessa on siis otettava huomioon väestön yhdenvertaisuus palveluiden saatavuudessa ja sisällössä. Tällä hetkellä valvonnassa on nähtävissä esimerkiksi se, että kansalaisten yhdenvertaisuus hoitoon pääsyssä ei toteudu; jopa saman kunnan alueella hoitoon pääsy perusterveydenhuollossa voi vaihdella merkittävästi. Myös erot sairaanhoitopiirien välillä voivat olla merkittävät. Kuten Valvira tämän kyselyn kohdan kuusi vastauksissaan tuo esille, ovat palveluiden yhdenvertainen ja kattava saatavuus sekä palveluverkon toimivuus tärkeitä kriteereitä alueita muodostettaessa. Lisäksi alueita muodostettaessa tulee huomioida hallitusohjelman hengen mukaisesti hallinnon yleinen keventäminen, kuitenkin niin, ettei se vaaranna kansalaisten oikeusturvan toteutumista. Hallinnon keventämiseen liittyy muun muassa moniportaisista hallinnollisista rakenteista luopuminen ja päällekkäisyyksien karsiminen (kts. tämän osalta myös kohdan 10 vastaus).

Ohjausta ja valvontaa varten tulee laatia STM:n hallinnonalalle kansalliset valtakunnalliset indikaattorit, joiden avulla seurataan ja ohjataan palveluiden laatua, turvallisuutta ja saatavuutta. Indikaattorit toimivat osana alueiden kehittämistyötä ja tukevat esimerkiksi alueen toimijoiden omavalvontaa. Toimivat indikaattorit mahdollistaisivat omalta osaltaan myös kansalaisten valinnanvapauden. Samoja indikaattoreita voidaan tarvittaessa käyttää myös valvonnassa. Valvontaviranomaisten asiantuntemus tulee hyödyntää mittarien valmistelussa.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Ei vastauksia.